

VÝROČNÍ ZPRÁVA za akademický rok 2011/12

Lektorka PhDr. Lenka Uchytlová

Lektorát českého jazyka na univerzitě v Bonnu (Německo), Filozofická fakulta, Slavistický seminář

Druhý a zároveň poslední rok mého lektorského působení ve Slavistickém semináři Univerzity v Bonnu proběhl především ve znamení protestů proti plánovanému ukončení činnosti Semináře a v jeho rámci i proti zrušení lektorátu českého jazyka.

Vlastní výuka češtiny byla realizována podobně jako v předchozím roce v souladu s polovičním úvazkem pracovní smlouvy. Zahrnovala dva kurzy po čtyřech vyučovacích hodinách týdně. V zimním semestru to byl kurz pro začátečníky a mírně pokročilé, v letním semestru nástavbový modul obou kurzů, přičemž maximální dosažená úroveň znalostí odpovídala zhruba úrovni B1 evropského referenčního rámce. Kurzy navštěvovalo celkem dvanáct studentů v ZS a osm v LS. Češtinu si vybrali jako povinně volitelný předmět v rámci bakalářského studia a dobrovolně v rámci studia magisterského a doktorandského. Posluchači byli z různých oborů, a to jak humanitních (romanistika, germanistika, jen jedna studentka slavistiky), tak jiných (medicína, fyzika).

Díky zveřejnění kurzů českého jazyka v rámci programu *Studium universale*, určeného pro širokou veřejnost, se přihlášily i dvě hostující posluchačky, z nichž jedna byla bývalá absolventka studia slavistiky. Nicméně se domnívám, že kdyby kurzy češtiny byly v elektronickém basis systému univerzity lépe umístěny, účastníků v kurzu by bylo více. Zájemci o studium slovanských jazyků si vesměs stěžovali, že nabídku kurzů není snadné nalézt. Do kurzu se přihlásili ti, kteří češtinu cíleně hledali, nikoli například posluchači, kteří by se mohli rozhodnout až podle vypsané nabídky jazyků. Na tuto skutečnost jsem sice upozorňovala děkanát, avšak bez odezvy.

V obou kurzech jsem jako výchozí studijní materiál používala učebnici *Tschechisch Schritt für Schritt*, a doplňovala ji učebnicí *Communicative Czech*, pokud jde o gramatický systém. Kromě toho jsme využívali různé další materiály, např. německy psanou gramatickou příručku *Kurze tschechische Sprachlehre* (Lommatzsch, Adam), audionahrávky, interaktivní hry, apod. Výuka probíhala v místnosti nazývané „česká knihovna“. Zde je umístěna česká část slavistické knihovny a sloužila k výuce pouze nám.

Protože posluchači byli vysoce motivovaní, nabídla jsem jim i řadu tematicky zaměřených seminářů mimo program výuky. Témata jsem volila zčásti z vlastní iniciativy, částečně jsem reagovala na podněty posluchačů a na různé svátky a data. Jednalo se m.j. o následující:

- Životní styl Čechů, jak Češi tráví volný čas
- Česká a moravská lidová píseň
- Vánoční a velikonoční zvyky
- K. H. Mácha, Máj (s použitím vynikajícího překladu do němčiny, redigovaného prof. Rothem)
- Překladatelský seminář – povídky I. Klímy Bílý dům a Miriam.

Dále měli posluchači k dispozici pomůcky z fondu Programu podpory českého kulturního dědictví v zahraničí. Pravidelně si půjčovali především filmy na DVD, učebnice, beletrii, obrazové publikace a tištěná periodika.

K individuální kontrole nabytých znalostí jsme psali průběžné testy, závěrečná zkouška na konci každého semestru probíhala ve formě obsáhlého písemného testu (Klausur). Dvě posluchačky získaly stipendium na Letní školu slovanských studií na Univerzitě Karlově, s níž má univerzita v Bonnu partnerskou smlouvu. Jeden student využil dodatečné nabídky stipendií v rámci DAAD (Deutscher Akademischer Austauschdienst).

Přestože cílová úroveň nejpokročilejšího kurzu byla stanovena jako B1, ve skutečnosti jeho absolventi dosáhli úrovně vyšší. Studovali soustavně a intenzivně, možná díky podvědomí, že to může být v Bonnu poslední možnost učit se česky na akademické úrovni.

Vzhledem k tomu, že rok 2012 byl dlouho předem stanoven jako poslední rok existence Slavistického semináře, už v listopadu 2011 vypukla silná vlna protestů proti jeho plánovanému uzavření. Kromě studentských akcí byla vedena hlavně formou protestních dopisů veřejně činným a vysoce postaveným osobám ze strany pedagogického personálu Semináře. Problematické se věnovaly i významné deníky. U této příležitosti jsem se v Berlíně sešla s pracovníky českého zastupitelského úřadu, který vypravil tři oficiální dopisy na podporu Semináře a výuky českého jazyka v Bonnu. Byly adresovány děkanovi Filozofické fakulty, rektorovi univerzity a prorektorce pro zahraniční záležitosti a podepsal je velvyslanec České republiky v Německu, pan Rudolf Jindrák.

Úsporné důvody nakonec bohužel zvítězily a 1. 2. 2012 bylo s konečnou platností rozhodnuto o ukončení činnosti Slavistického semináře na Univerzitě v Bonnu, a to s akademickým rokem 2011/12. Seminář existoval od roku 1953 a patřil k nejvýznamnějším v Německu. (Historii Slavistiky v Bonnu jsem věnovala podrobný článek v aktuálním čísle časopisu Krajiny češtiny). Krátce po tomto rozhodnutí jsem sama zahájila korespondenci s děkanem Filozofické fakulty, prof. Geyerem, a snažila se uvést všechny pádné důvody pro zachování lektorátu češtiny alespoň v rámci Jazykového centra, kam má být základní výuka slovanských jazyků přesměrována. Argumentovala jsem mimo jiné tím, že se jedná o jediný lektorát českého jazyka na akademické úrovni v nejlidnatější německé spolkové zemi Severní Porýní-

Vestfálsko, dále jsem poukázala na jeho tradici, na partnerskou smlouvu s Univerzitou Karlovou a v neposlední řadě na finanční podporu ze strany MŠMT ČR na základě Programu podpory českého kulturního dědictví v zahraničí.

Po zdoluhavém a vleklém jednání děkan přislíbil zachovat poloviční lektorský úvazek výuky českého jazyka v rámci Jazykového centra. Toto rozhodnutí bylo písemně potvrzeno v protokolu ze setkání zástupců diplomatických misí s rektorem univerzity 8. 5. 2012, jehož se zúčastnil generální konzul ČR v Düsseldorfu, pan Ondřej Karas, který mě v závěrečné fázi boje o lektorát osobně podpořil.

Navzdory všem chmurným předpovědím bude tedy výuka češtiny v Bonnu pokračovat. Já sama se role lektorky na novém pracovišti bohužel zhostit nemohu, protože smlouvy jsou s lektory na Filozofické fakultě univerzity v Bonnu z pracovních právních důvodů uzavírány striktně na pouhé dva roky. Prostory Slavistického semináře včetně rozsáhlé knihovny budou podle informací děkanátu nadále zachovány v původním stavu minimálně do března 2013. Včetně místnosti č. 1.17, kde jsou uloženy všechny knihy a další didaktické materiály a pomůcky z českých fondů. O ty budu až do konce září 2012 pečovat já, pak je převezme moje nástupkyně, a přepokládám, že budou postupně přestěhovány do knihovny Jazykového centra.

Otevření kurzů slovanských jazyků v Jazykovém centru ve školním roce 2012/13 provází v této chvíli ještě mírný chaos, ale do října bude rozvrh jistě pevně stanoven. Nový lektorát bude zajímavou výzvou. Kurzy budou otevřeny oficiálně posluchačům všech fakult a rozvinout se opět může vědecká spolupráce s partnerskou Univerzitou Karlovou, například s Jazykovým centrem UK.

Vedle nebývale pozitivní odezvy na kurzy, které se mi dostalo ze strany studentů po ukončení semestrální výuky, považuji zachování lektorátu za největší úspěch svého lektorského působení v Bonnu a velmi bych si přála, aby přestál toto komplikované období extrémních finančních úspor a upevnil se i do budoucna.

Na závěr bych ráda poděkovala Velvyslanectví České republiky v Berlíně, jmenovitě kulturní atašé, paní Karolíně Kubas Grocholové, za všestrannou podporu v nelehkém boji, dále všem svým studentům, kteří dopisy adresovanými vedení fakulty a univerzity rovněž podpořili zachování češtiny, a také kolegům ze Semináře za povzbuzující rady.

V Bonnu, 31. 07. 2012

Lenka Uchytlová

Připojuji několik fotografií jako rozloučení s pracovištěm, které už nebude existovat.

